

Špeciálno-pedagogické poradenstvo pri zápise detí do 1. ročníka

Nástupom dieťaťa do školy nastanú mnohé zmeny v živote celej rodiny – iná organizácia dňa, iné povinnosti, iné možnosti, iní ľudia, menej času na hry, viac času na učenie, vyššie nároky na vytrvalosť, úsilie. Zvýšia sa požiadavky na dieťa, na jeho schopnosť sústrediť sa, zapamätať si, vydržať pri cielenej práci dlhší čas, nájsť si nových kamarátov...

Okrem telesnej vyspelosti, psychickej, emočnej a sociálnej zrelosti **potrebuje mať dieťa dobre rozvinuté aj všetky čiastkové psychické a percepčné funkcie**, ktoré sú potrebné ako **základ pre čítanie, písanie a počítanie**. Až pri ich plnom využívaní sa ukáže, či ich rozvoj bol počas predškolského obdobia primeraný, prípadne v niektorej oblasti zaostáva. **Včasným zachytením ťažkostí môžeme predísť prípadnej neúspešnosti budúceho školáka, jeho skorému zlyhávaniu.**

Rozvoju oslabených čiastkových funkcií môžeme **napomôcť stimuláciou** v období od zápisu do začiatku nástupu dieťaťa do školy.

Uvádzame niekoľko príkladov, ako formou hry **cielené rozvíjať** zrakové a sluchové vnímanie, pamäť, pozornosť, vizuomotoriku, priestorovú orientáciu.

Nikdy k cvičeniu nepristupujte ako k povinnosti, buďte trpezliví, povzbudzujte dieťa. Cvičte pravidelne, ale nie príliš dlho a nezabudnite, že **rozvíjanie a preťažovanie nie je to isté**. Rozvíjanie schopností vzbudzuje radosť, preťažovanie mrzutosť.

Zrakové vnímanie a zraková pozornosť:

Čo vidíme z okna – dieťa vyhladáva/ objavuje veci, ktoré rodič popíše, že vidí. Neskôr sa role vymenia. Napr. Vidím pani s dáždnikom.

Vidím, vidím, čo ty nevidíš a je to hnedé – dieťa vyhladáva a menuje všetky predmety hnedej farby v miestnosti. Keď uhádne rodičom myslený predmet, tento mu odpovie "áno" a úlohy sa vymenia.

Triedenie stavebnicových prvkov – dieťa vyberá zo zmiešaných častí stavebnice tie, ktoré zodpovedajú vopred určenému kritériu (farba, tvar). Dôležité je neprehliadnúť žiadny prvok s danou vlastnosťou.

Sluchové vnímanie a sluchová pozornosť:

Urob krok, keď počuješ svoje meno – v miestnosti sa určí štartovacie a cieľové miesto a rodič vymenováva nevýrazným hlasom a monotónnym spôsobom rôzne predmety, medzi nimi aj meno dieťaťa. Dieťa má na svoje meno zareagovať a posunúť sa o krok vpred k cieľu. Ak meno nepočuje, musí urobiť krok späť. Ak sa dostane k cieľu bez kroku späť, malo by dostať odmenu.

Moja teta má mačku – dieťa má reagovať na slovo “mačka” tým, že sa postaví. Rodič predriekava: moja teta má psa, moja teta má kravu, moja teta má mačku, dieťa sa postaví. Hra pokračuje, na ďalšie slovo “mačka” si sadne.

Presné videnie:

Nájdí dvojča – vyberie sa jeden prvok zo stavebnice, dieťa z ostatných prvkov vyberá tie, ktoré sú úplne rovnaké.

Skladačka z novín – list z novín sa rozstrihá na päť dielov, dieťa ich následne spája.

Presné počutie:

Gašparko sa učí hovoriť – maňuška/ hračka opakuje slová po rodičovi (rodič môže druhé slovo aj meniť), dieťa pozorne počúva a hodnotí “dobré gašparko”, “zle gašparko”. Ak sa dieťa pomýli, povzbudte ho a dvojicu slov zapakujte, aby sa “gašparko” mohol opraviť.

Zraková pamäť:

Hra so zápalkami – z troch zápaliek sa postaví jednoduchá zostava, ktorá sa ukáže dieťaťu a následne zakryje. Dieťa sa má pokúsiť urobiť rovnakú zostavu.

Zapamätaj si obrázky – z pexesa sa vyberie desať dvojíc obrázkov, rozdelia sa na dve rovnaké kôpky (v každej je vždy jeden obázok z dvojice). Z jednej kôpky rodič vyberie obrázok a ukáže ho dieťaťu. Následne ho schová, dieťa si rozloží obrázky z druhej skupiny pred seba a má vyhľadať obrázok, ktorý mu bol ukázaný.

Sluchová pamäť:

Všímanie si určených slov v texte – z krátkeho príbehu sa vyberú slová, ktoré sa v ňom často vyskytujú a dieťa si ich má zapamätať. Následne rodič číta text a dieťa má po každom slove povedať, či patrí do vybranej skupiny.

Učíme sa básničky, riekanky, pesničky, vtipy, príslovia a pod.

Spájanie zrakových, sluchových a pohybových vnemov (intermodalita):

Piesne, v ktorých sa slová nahrádzajú pohybom - napr. *Na tej lúke zelenej, pasú sa tam jelene. Pasie ich tam poľovník vo vestičke zelenej:*

lúke – pravou rukou sa naznačí rovná plocha

zelenej – ukáže sa na najbližší zelený predmet

pasú sa – obe ruky pred ústa

jelene – zdvihnú sa ruky nad hlavu

poľovník – ľavá ruka sa predpaží, čím sa naznačí puška.

Najprv sa spieva celá pieseň, pri druhom spievaní sa vypustí prvé slovo a nahradí sa pohybom atď.

Princíp postupnosti, následnosti, poradia (serialita):

Navliekanie korálok podľa určeného vzoru (dané poradie farieb a pod.), postupne sa vzory komplikujú.

Zaväzovanie šnúrky, zapletanie vrkoča.

Koordinácia pohybu úst pri rozprávaní (oromotorika):

Fúkanie do vaty – z vaty sa vytvorí malá loptička, rodič s dieťaťom sa posadia oproti sebe k stolu a posielajú si loptičku fúkaním.

Strieľanie do bránky – rodič s dieťaťom si postaví pred seba bránku zo stavebnicových kociek a striedavo fúkaním skúšajú triafať vatovú loptičku do bránky protihráča.

Koordinácia ruky a oka (vizuomotorická koordinácia):

Hádzanie lopty na cieľ – na podlahu sa postaví kocka zo stavebnice a rodič s dieťaťom sa striedajú pri triafaní lopty do kocky. Hra bude náročnejšia, keď sa postaví z kociek bránka, ktorú má dieťa prestreliť.

Automobilový závod – na list papiera sa dvoma čiarami vzdialenými od seba cca 3 cm nakreslí dráha, dieťa má ceruzou prejsť uprostred tak, aby auto nenarazilo a nevyšlo mimo dráhy.

Vnímanie vlastného tela a priestoru:

Vnímanie dotykom – dieťa má zviazané oči, rodič sa ho zľahka dotkne na nejakom mieste na tele a ruku hneď odťahne, dieťa sa má následne dotknúť presne toho istého miesta.

Poznaj predmety hmatom – do väčšieho vrečka sa vložia rôzne predmety, ktoré sa dajú ľahko rozlíšiť, dieťa má so zviazanými očami vložiť dovnútra ruku a hmatom spoznať jednotlivé predmety.

Niečo navyše... Čítajte deťom každý deň. Pravidelné čítanie

- uspokojuje najdôležitejšie emočné potreby dieťaťa
- vytvára pevné puto medzi rodičom a dieťaťom
- podporuje zdravý psychický vývin dieťaťa
- podporuje jeho sebavedomie
- dáva mu pocit istoty, zázemia, spolupatričnosti
- rozvíja jazyk, slovnú zásobu, dáva slobodu vyjadrovania
- formuje budúceho čitateľa a aj jeho písomný prejav
- učí samostatnému mysleniu, logickému, ale aj kritickému
- rozvíja predstavivosť
- zlepšuje sústredenie
- trénuje pamäť

- prináša všeobecné znalosti
- je tou najlepšou investíciou do budúcnosti dieťaťa.

Možné dôvody na pokračovanie v predprimárnom povinnom vzdelávaní dieťaťa (predtým odklad povinnej školskej dochádzky):

- má problémy s výslovnosťou alebo nevie formulovať vety
- nevydrží sa sústrediť a nezapamätá si vetu
- nedokáže sa orientovať v čase, neovláda priestorovú orientáciu
- nevie dodržiavať základnú hygienu, samostatne sa obliekať, obúvať, vyzliekať, nevie jesť príborom
- nepozná údaje o sebe (rodine, adresu, svoj vek)
- nemá záujem o učenie, nie je prirodzene zvedavé na nové veci, nekladie otázky
- je neposedné a netrzeplivé
- dieťa je príliš malé na to, aby mohlo sedieť v školskej lavici
- má nejaké zdravotné problémy
- dieťa sa narodilo medzi májom a augustom pred šiestimi rokmi.

Vstup do školy je jednou z najvýznamnejších udalostí v živote dieťaťa. O tom, či bude v škole šťastné, rozhoduje nielen správny výber školy, ale aj čas nástupu do nej. Preto je potrebné pre svoje dieťa vybrať tie najlepšie možnosti.

Ak si neviete poradiť sami, pomôžu vám odborníci z poradenských zariadení (**Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, Centrum špeciálno-pedagogického poradenstva**).

Literatúra:

Sindelarová Brigitte: Předcházíme poruchám učení. Praha, Portál 2016

www.celeslovenskocitadetom.sk

www.naspoklad.sk

www.skolskyportal.sk